

Postać Jezusa Chrystusa i Jego przesłanie głęboko wpłynęły na historię ludzkości. Ewangelie kanoniczne – Mateusza, Marka, Łukasza i Jana – są uznawane przez chrześcijan za fundamentalne Pisma, które opowiadają o życiu, misji i przesłaniu zbawienia Chrystusa. Te Ewangelie, stanowiące część Nowego Testamentu, są uznawane przez Kościół za natchnione przez Boga, a zatem autentyczne dla wiary chrześcijańskiej.

Jednak na przestrzeni dziejów pojawiały się inne pisma, znane jako **Ewangelie apokryficzne**, które nie zostały włączone do oficjalnego kanonu Nowego Testamentu. Te teksty wzbudziły duże zainteresowanie wśród badaczy religii i wiernych, którzy chcą lepiej zrozumieć kontekst historyczny wiary. W tym artykule omówimy, czym są Ewangelie apokryficzne, skąd pochodzą, dlaczego nie zostały włączone do Biblii i jakie mają znaczenie dla współczesnych chrześcijan.

1. Czym są Ewangelie apokryficzne?

Termin „**apokryficzny**” pochodzi z języka greckiego i oznacza „ukryty” lub „tajemny”. W kontekście Pism religijnych odnosi się do tekstów dotyczących tematów religijnych lub chrześcijańskich, które nie zostały włączone do oficjalnego kanonu Biblii. **Ewangelie apokryficzne** to zatem pisma, które opowiadają o epizodach z życia Jezusa lub wydarzeniach z nimi związanych, ale nie są częścią Nowego Testamentu.

Większość tych tekstów została napisana między II a IV wiekiem naszej ery, w czasie, gdy pierwsze wspólnoty chrześcijańskie decydowały, które pisma wiernie odzwierciedlają naukę apostołską, a które nie. Niektóre z tych Ewangelii oferują alternatywne relacje na temat życia Jezusa, Jego dzieciństwa, a nawet Jego słów po zmartwychwstaniu.

Do najbardziej znanych Ewangelii apokryficznych należą:

- **Ewangelia Tomasza**
- **Ewangelia Filipa**
- **Ewangelia Marii Magdaleny**
- **Ewangelia Judasza**
- **Protoewangelia Jakuba**

Każda z tych Ewangelii przedstawia szczególną wizję lub interpretację pewnych aspektów życia Jezusa, Jego nauk lub roli postaci centralnych, takich jak Maria czy apostołowie.

2. Proces kanonizacji: dlaczego nie zostały włączone do Biblii?

Aby zrozumieć, dlaczego Ewangelie apokryficzne nie zostały włączone do Nowego Testamentu, należy poznać proces **kanonizacji** Pism Świętych. W miarę jak chrześcijaństwo się rozwijało, a pierwsze wspólnoty chrześcijańskie rosły, konieczne stało się ustalenie, które teksty autentycznie reprezentują naukę Jezusa i Jego apostołów.

Głównym kryterium włączenia Ewangelii do kanonu było to, że musiała być napisana przez apostoła lub kogoś blisko związanego z apostołami i będącego bezpośrednim świadkiem opisywanych wydarzeń. Ponadto, pisma musiały być spójne z wiarą i nauką apostolską. W ten sposób Kościół, między III a IV wiekiem, zdecydował, które teksty są natchnione przez Ducha Świętego, a zatem wiążące dla wiary chrześcijańskiej.

Ewangelie apokryficzne, chociaż często dotyczyły podobnych tematów co Ewangelie kanoniczne, zawierały elementy odbiegające od tradycji apostolskiej. Niektóre z nich zawierały nauki **gnostyckie** (ruchu religijnego, który postrzegał tajemną wiedzę jako drogę do zbawienia), podczas gdy inne oferowały różne interpretacje natury Jezusa lub Jego misji. To doprowadziło do ich wykluczenia z oficjalnego kanonu.

Na przykład, w **Ewangelii Tomasza** Jezus jest bardziej przedstawiany jako nauczyciel mądrości ezoterycznej niż Mesjasz Zbawiciel. Z kolei **Ewangelia Judasza** opisuje Judasza nie jako zdrajcę Jezusa, ale jako jego współpracownika w boskim planie. Te różnice teologiczne przyczyniły się do ich niezaakceptowania jako pism kanonicznych.

3. Wartość historyczna i teologiczna Ewangelii apokryficznych

Chociaż Ewangelie apokryficzne nie są uważane za natchnione ani teologicznie wiążące przez Kościół katolicki, nie oznacza to, że nie mają wartości. Z punktu widzenia **historycznego**, te teksty oferują interesujący wgląd w różnorodność wierzeń i praktyk wczesnych wspólnot chrześcijańskich. Odzwierciedlają one kwestie teologiczne i debaty, które pojawiały się w pierwszych wiekach Kościoła, takie jak natura Jezusa, rola zbawienia i tożsamość apostołów.

Ponadto Ewangelie te pokazują, jak niektóre grupy chrześcijańskie próbowały interpretować przesłanie Jezusa i dostosować je do swoich kontekstów i potrzeb. Przypominają nam, że wczesne chrześcijaństwo nie było jednolitą masą, ale składało się z różnych nurtów, które z czasem zjednoczyły się wokół ortodoksyjnej doktryny Kościoła.

Z punktu widzenia **teologicznego**, Ewangelie apokryficzne ostrzegają nas przed niebezpieczeństwami odejścia od nauki apostolskiej. Kościół uznał, że niektóre z tych tekstów

zawierają elementy, które mogą wprowadzać w błąd lub błędy w rozumieniu wiary chrześcijańskiej. Na przykład **gnostycyzm**, obecny w kilku Ewangeliach apokryficznych, naucza, że zbawienie można osiągnąć poprzez tajemną wiedzę, w przeciwieństwie do nauki Kościoła, który głosi, że zbawienie jest darmowym darem Boga, przekazywanym przez wiarę w Jezusa Chrystusa i sakramenty.

4. Jak możemy zastosować tę wiedzę w naszym życiu duchowym?

Dla współczesnych chrześcijan Ewangelie apokryficzne mogą być fascynującym tematem, ale ważne jest, aby podchodzić do nich z rozważą i głębokim zrozumieniem wiary katolickiej. Chociaż te teksty mogą oferować cenne informacje historyczne, nie powinny być uznawane za wiarygodne źródła doktryn wiary ani duchowego przewodnictwa.

Kościół zaprasza nas do skupienia się na Pismach kanonicznych, które zawierają pełnię Bożego objawienia i stanowią pewne wytyczne dla naszego życia duchowego. Ewangelie kanoniczne zostały napisane pod natchnieniem Ducha Świętego i wiernie przekazują przesłanie Jezusa Chrystusa dla wszystkich pokoleń. Medytując nad tymi tekstami i wprowadzając w życie ich nauki, możemy pogłębić naszą relację z Bogiem i wzrastać w świętości.

Dla tych, którzy interesują się Ewangeliami apokryficznymi, zaleca się ich studiowanie pod kierunkiem Kościoła i w kontekście katolickiej tradycji. **Katechizm Kościoła Katolickiego** oraz pisma Ojców Kościoła stanowią solidną podstawę do interpretacji tych tekstów z perspektywy katolickiej ortodoksji.

5. Rola Tradycji w Kościele

Jedną z głównych kwestii poruszanych przez Ewangelie apokryficzne jest znaczenie **Tradycji** w wierze katolickiej. Katolicy nie opierają się wyłącznie na Pismach Świętych, aby poznać prawdę o Bogu, ale także na żywej tradycji Kościoła, przekazywanej przez apostołów. Ta tradycja, prowadzona przez Ducha Świętego, gwarantuje, że interpretacja wiary jest spójna i wierna temu, co objawił Chrystus.

Odrzucenie Ewangelii apokryficznych z kanonu biblijnego jest przykładem tego, jak Kościół, pod kierownictwem Ducha Świętego, był w stanie rozróżnić, co jest autentyczne i prawdziwe w chrześcijańskim objawieniu. Ufając tej żywej tradycji, katolicy mogą być pewni, że ich wiara jest zakorzeniona w autentycznej nauce Chrystusa i apostołów.

Zakończenie

Ewangelie apokryficzne to starożytne pisma, które oferują fascynujący wgląd w świat wczesnego chrześcijaństwa i ówczesne debaty teologiczne. Choć nie zostały włączone do kanonu biblijnego z powodu różnic teologicznych i doktrynalnych, nadal stanowią ciekawy rozdział w historii chrześcijaństwa.

Dla współczesnych chrześcijan ważne jest, aby traktować te teksty z rozwagą i w świetle Tradycji oraz nauczania Kościoła. W ten sposób możemy nie tylko dowiedzieć się więcej o naszej historii, ale także wzmocnić naszą wiarę w Ewangelię Chrystusa, tak jak została ona przekazana przez Kościół. Ostatecznie, Ewangelie kanoniczne i nauczanie Kościoła oferują prawdziwe duchowe przewodnictwo na co dzień i na drodze do świętości.